

Riigikontroll
V auditiosakond

**Vormsi valla sisekontrollisüsteemi ülesehitus, raamatupidamise
korraldus (sh finantsinformatsiooni avalikustamine) ja tehingute
seaduslikkus 2004. ja 2005. aastal**

Auditiplaan

Auditijuht	Jane Eespõld
Vanemaudiitor	Laine Vipper
Nooremaudiitor	Ines Kilusk
Nooremaudiitor	Rait Sannik

Tallinn 2006

SISUKORD

1. AUDITI AJEND	3
1.1. Seos mõjuesmärgiga	3
1.2. Ilmingud	3
2. AUDITIGA HÕLMATAV PROBLEEM JA SELLE OLULISUS.....	4
2.1. Taustinformatsioon olulisuse mõistmiseks	4
2.2. Auditiga hõlmataav probleem	6
3. AUDITEERITAVA SEISUKOHAD JA VARASEMAD KONTROLLIMISED	6
3.1. Revisjonikomisjoni varasemad kontrollimised	7
3.2. Audiitori varasemad kontrollimised	7
4. AUDITI EESMÄRK	7
4.1. Audit eesmärk finantsarvestuse kontrollimisel	7
4.2. Audit eesmärk tehingute õiguspärasuse kontrollimisel	8
5. AUDITI ULATUS JA KÄSITLUSVIIS	8
5.1. Audit ulatus ja käsitusviis finantsarvestuse kontrollimisel	8
5.2. Audit ulatus ja käsitusviis tehingute õiguspärasuse kontrollimisel	9
5.3. Audit eeldatav järeldus	9
6. AUDITI KORRALDAMIST MÕJUTAVAD RISKID	10
7. AUDITI AJAKAVA	11
8. VAJATAVAD RESSURSID.....	11
LISA 1.....	12
LISA 2.....	13

1. Auditi ajend

1.1. Seos mõjuesmärgiga

Mõjuesmärk:

- Riigi finantsarvestus on korras ja õige. Oluliste tehinguklasside kohta esitatav info on korrektne. Majandustehingud on kooskõlas õigusaktidega ning nõuetekohaselt dokumenteeritud ja avalikustatud.
- Sisekontrollisüsteem tagab asutuse tegevuse seaduslikkuse ning suudab vältida olulisi riske, vigasid ja vahendite väärkasutust.

Suunata auditeeritavaid nii, et finantsaruandlus- ja arvestuspõhimõtted ning sisekontrollisüsteem saaksid heale tasemele.

1.2. Ilmingud

Seire tulemusena ja Rahandusministeeriumist ning Kaitsepolitseist saadud informatsiooni kohaselt on Vormsi vald välja toodud kui omavalitsusüksus, kelle finantsarvestuses ning majandustehingute õiguspärasuses on täheldatud mitmeid vajakajäämisi, sh:

- esineb lahknevusi 2004. a. majandusaasta aruande ja Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteemi andmete vahel ning riigi pearaamatupidaja hindab valla raamatupidamise taset nõrgaks;
- välisaudiitor Aime Ruuge on 2004. a. majandusaasta aruandes tuvastanud puudusi põhivara kajastamises, ümberhindluses ja inventeerimises ning on märkinud, et raamatupidamise sise-eeskirja ei ole täiendatud vastavalt muudatustele seadusandluses. Kaitsepolitsei vihie kohaselt võib Vormsi Lasteaed-Põhikooli inventar olla arvele võtmata;
- võib esineda vajakajäämisi pikaajaliste laenuõuete õiguspärasuses ja kajastamises, sh nende lootusetuks hindamisel (pikaajaliste laenuõuete na 2004. a. majandusaasta aruandes kajastatud Vormsi Fondi poolt ettevõtjatele antud laenu, millega seotud laenulepingud vald Vormsi Fondi likvideerimisel üle võttis. Laenu pole hinnatud lootusetuks, on antud soodustust 20%);
- investeringud (oma- ja võõrfinantseerimisega projektid, näiteks Prästviigi järve projekt, projekt "Metssiga – Vormsi õnn ja õnnetus") on jäänud tähtaegselt lõpetamata, sh on rahastajale tähtaegselt jäetud esitamata projektiga seotud aruandlus (puudub kontrolli projekti eesmärkide täitmise ning projektiga seotud kohustuste üle). Vajakajäämistele valla projektide teostamisel ja nende kohta aruandluse koostamisel juhtis tähelepanu ka Vormsi vallavanem Ene Sarapuu. Samuti tõdesid Ene Sarapuu ja raamatupidamisteenust osutav Piret Vao auditit tutvustaval kohtumisel, et paljud dokumendid ei ole jõudnud raamatupidajani ning seega ei pruugi raamatupidamisaruanded kajastada korrektselt valla finantsseisu;
- Kaitsepolitseilt laekunud informatsiooni kohaselt võib Vormsi valla esineda rikkumisi munitsipaalvara võõrandamisel ning hangete korralduses (sh on 2004. ja 2005. aastal tehtud mitmeid tehinguid MTÜ-ga Läänerannik, mille juhatuse liige Meelis Mägi oli enne 2005. a. sügisel toimunud valimisi Vormsi vallavanem ning juhatuse liikmed Elle Puurmann ja Maris Puurmann on Vormsi vallavolikogu liikmed (olid volikogu liikmed ka enne 2005. a. sügisel toimunud valimisi). MTÜ Läänerannik interneti kodulehekülje kohaselt on Meelis Mägi, Elle Puurmann ja Maris Puurmann ka MTÜ Läänerannik liikmeteks. Samuti on eeltoodud kodulehekülje kohaselt MTÜ Läänerannik liikmeks Toomas Puurmann, kes oli kuni 2005. a. sügisel toimunud valimiseni vallavalitsuse liige;
- Kaitsepolitsei vihie kohaselt võib Vormsi hooldekodu rahastamises esineda mittesihipärast rahakasutust, mistõttu on oluline kontrollida toetuste kasutamise ja maksmise õiguspärasust ja kajastamist;

- Vallavanem Ene Sarapuu sõnul esineb puudusi kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ja avaliku teabe seadusest tuleneva info avalikustamise kohustuse täitmisel.

2. Auditiga hõlmatav probleem ja selle olulisus

2.1. Taustinformatsioon olulisuse mõistmiseks

Vormsi valla olulisemad majandustegevuse näitajad 2004. ja 2005. aastal olid järgmised:

Tabel 1. Bilanss kroonides seisuga 31.12.2005 (võrdlus 2003.a., 2004.a.)¹

BILANS	31.12.2003	31.12.2004	Olulisus (40 898)	31.12.2005	muut, %	Olulisus (45 291)
Varad						
<i>Käibevara</i>						
Raha ja pangakontod	363 308	143 374	4%	59 622	-58%	1%
Finantsinvesteeringud	630 956	223 945	5%	254 300	14%	6%
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded	98 995	187 167	5%	266 259	42%	6%
Muud nõuded ja ettemaksed	12 099	73 867	2%	99 818	35%	2%
Varud	25 864	22 328		35 972	61%	
<i>Käibevara kokku</i>	1 188 768	650 681	16%	715 971	10%	16%
<i>Põhivara</i>						
Pikaajalised finantsinvesteeringud	0	10 000		55 000	450%	1%
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	143 000	113 000	3%	108 000	-4%	2%
Materiaalne põhivara	6 059 880	6 985 520	171%	6 885 795	-1%	152%
Immateriaalne põhivara	42 418	0		698 927		15%
<i>Põhivara kokku</i>	6 245 298	7 108 520	174%	7 747 722	9%	171%
<i>Varad kokku</i>	7 434 066	7 759 200	190%	8 463 693	9%	187%
Kohustused						
<i>Lühiajalised kohustused</i>						
Saadud maksude, lõivude, trahvide ettemaksed	4 525	4 525		0	-100%	
Võlad hankijatele	76 881	376 788	9%	232 140	-38%	5%
Võlad töövõtjatele	39 654	35 142		3 918	-89%	
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	352 508	183 794	4%	315 203	71%	7%
Laenukohustused	134 384	129 183	3%	214 353	66%	5%
<i>Lühiajalised kohustused kokku</i>	607 953	729 432	18%	765 615	5%	17%
<i>Pikaajalised kohustused</i>						
Laenukohustused	307 623	178 574	4%	401 668	125%	9%
Muud pikaajalised kohustused	422 158	412 958	10%	411 308	0%	9%
<i>Pikaajalised kohustused kokku</i>	729 781	591 532	14%	812 976	37%	18%
<i>Kohustused kokku</i>	1 337 733	1 320 964	32%	1 578 591	20%	35%
Netovara						
Kassareserv	40 000	40 000		40 000	0%	

¹ Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem, Vormsi valla 2004. a. majandusaasta aruanne

Akumuleeritud ülejääk	6 056 333	6 398 236	156%	6 846 003	7%	151%
Netovara kokku	6 096 333	6 438 236	157%	6 886 003	7%	152%
Kohustused ja netovara kokku	7 434 066	7 759 200	190%	8 464 593	9%	187%

Tabel 2. Tulemiaruanne kroonides perioodi 01.01.2004 – 31.12.2005 kohta²

Tulemiaruanne	31.12.2004	31.12.2005	Olulisus
Tegevustulud	4 429 819	4 991 249	110%
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	2 141 896	2 258 676	50%
Tulumaks	1 234 591	1 369 476	30%
Omandimaksud	907 305	889 200	20%
Kaupade ja teenuste müük	163 776	225 301	5%
Riigilõivud	510	4 312	
Tulud majandustegevusest	163 266	220 989	5%
Saadud toetused	2 126 864	2 418 718	53%
Muud tulud	-2 717	88 554	2%
Kasum/kahjum põhivara ja varude müügist	-125 081	56 613	1%
Muud tulud varadelt	7 719	22 773	
Saastetasud ja hüvitised	10	3 862	
Eespool nimetatamata muud tulud	114 635	5 307	
Tegevuskulud	-4 089 815	-4 529 056	100%
Antud toetused	-275 417	-335 130	7%
Subsiidiumid	-38 720	-21 600	
Sotsiaaltoetused	-215 976	-242 003	5%
Muud toetused	-20 721	-71 527	2%
Tööjõukulud	-1 750 946	-2 022 233	45%
Majandamiskulud	-1 406 372	-1 577 812	35%
Muud kulud	-354 567	-298 455	7%
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-302 514	-295 425	7%
Aruandeperioodi tegevustulem	340 004	462 194	10%
Finantstulud ja -kulud	1 899	-14 427	
Intressikulu	-26 303	-21 872	
Tulu hoiustelt ja väärtpaperitelt	27 954	9 510	
Muud finantstulud ja -kulud	249	-2 065	
Aruandeperioodi tulem	341 903	447 767	10%
Aruandeperioodi tulem ja siirded kokku	341 903	447 767	10%

Aruande võib lugeda olulises osas õigeks, kui koguviga jääb alla 45 000 krooni³. Kirjed, mis summatl ületavad eeltoodud olulisuse määra, kuid millele käesoleva auditi raames hinnangut ei anta, on koos hinnangu mitteandmise põhjendustega toodud auditiplaani Lisas nr 1.

Vormsi Vallavolikogu esimees on Ivo Sarapuu. Volikogus on üheksa liiget, kellest kolm on Valimisliidust Ka Talvel Vormsil (Ivo Sarapuu, Arvo Allik, Moonika Vetesina), kolm Isamaaliidust (Elle Puurmann, Maris Puurmann, Jana Kokk), kaks Rahvaliidust (Ellen Järv, Teet Vainola) ning üks Keskerakonnast (Toivo Hokkonen). Koalitsiooni moodustavad Valimisliit Ka Talvel Vormsil, Rahvaliit ja Keskerakond. Kuni 2005. aasta sügiseni oli võimal Isamaaliit.

² Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem, Vormsi valla 2004. a. majandusaasta aruanne

³ ~1% 2005. a. tegevuskuludest. Tabelite 1 ja 2 viimases veerus on näidatud, mitu protsenti teatud kirje tegevuskuludest moodustab. Kui kirje moodustab alla 1 protsendi tegevuskuludest, siis ei ole tabeli 1 ja 2 viimases veerus olulisuse protsenti toodud.

Volikogu juures tegutseb kolm komisjoni: õigus- ja majanduskomisjon (esimees Ellen Järv), haridus- ja sotsiaalkomisjon (esimees Moonika Vetesina) ja revisjonikomisjon (esimees Arvo Allik).

Vormsi vallavanem on Ene Sarapuu ning vallasekretär on Eidi Leht.

Vormsi valla hallatavad asutused on Vormsi Lasteaed-Põhikool ja Vormsi Raamatukogu.

Vald ostab raamatupidamisteenust sisse Pirelt Vao'lt OÜ-st Priivato asukohaga Haapsalus.

2.2. Auditiga hõlmatav probleem

2.2.1. Finantsarvestuse nõrkus

Finantsarvestuse nõrkus väljendub raamatupidamiskorralduse puudustes (sh kas programmi puudumine/vale kasutamine, järelvalve puudumine aruandluse üle, raamatupidajal vajalike teadmiste/oskuste puudumine, dokumentide mittejäudmine raamatupidajani vms), mis avalduvad ühtlasi oluliste vigadena aruandluses ning millega sageli kaasneb ka rahade mittesihtotstarbeline kasutamine.

Võimalik lahendus:

- täpsustada raamatupidamise sisereegleid;
- täpsustada finantsarvestuses kontrolli ja vastutuse põhimõtteid.

2.2.2. Tehingute mittevastavus õigusaktidele

Eelselgituse kohaselt võib Vormsi vald olla rikkunud laenu andmise keeldu (endise Vormsi Fondi pool ettevõtjatele antud laenud), samuti võib esineda rikkumisi vallavara võõrandamisel ja hangete teostamisel, sh võimalik korruptsioonirisk valla tehingutes MTÜ-ga Läänerannik.

Mitmed valla projektid on jäänud tähtaegselt lõpetamata (sh aruandlus esitamata), mis võib vallale tuua kaasa sanktsioone, millega vald arvestanud ei ole.

Vormsi vallas võib esineda rikkumisi seoses saadud toetuste kasutamisega ning toetuste määramise ja maksimisega (tuvastatud on mitmeid ühekordsete toetuste maksimisi, mis ei pruugi kõik olla õiguspärased).

Eeltoodud probleemide põhjuseks on eelkõige sisekontrollisüsteemi nõrk tase.

Lisaks ei ole vallavanem Ene Sarapuu sõnul suudetud täies mahus täita kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ning avaliku teabe seadusest tulenevat info avalikustamise kohustust.

Võimalik lahendus:

- täpsustada sisekontrollisüsteemi;
- avalikustamise kaudu tekitada huvi järelvalve vastu.

3. Auditeeritava seisukohad ja varasemad kontrollimised

Auditi korraldamisesse ja eesmärki suhtusid Vormsi vallavanem Ene Sarapuu ning raamatupidamisteenust osutav Piret Vao (OÜ Priivato) auditit tutvustaval kohtumisel positiivselt. Positiivne suhtumine on selgitatav sellega, et 2005. aasta sügisel võim Vormsil vahetus ning uus

vallavanem soovib saada hinnangut endiste vallajuhtide tegevusele. Praegune valla juhtkond ei tunne vastutust eelmise valla juhtkonna tegevuse eest.

3.1. Revisjonikomisjoni varasemad kontrollimised

Vormsi Vallavalitsuses puudub sisekontrolliteenistus. Kontrolli teostab vastavalt volikogu poolt kinnitatud tööplaanile või volikogu otsustele revisjonikomisjon. Meile esitatud dokumentide kohaselt on revisjonikomisjon auditeeritava perioodi jooksul koostanud kaks kontrollakti:

- Revisjonikomisjoni 05.04.2005 koostatud kontrollakti kohaselt kontrollis revisjonikomisjon Vormsi rahvamaja renoveerimisele 2004.a. tehtud kulutusi ning leidis, et ülekulu 161 566 krooni (projekti kogumaksumuseks kujunes 582 160 krooni) tekkis ehitusmaterjalide hinnatõusust ja projekti algfaasis tehtud nõrgast eeltööst rahvamaja renoveerimise osas. Revisjonikomisjonile jäi arusaamatuks, miks on tegelik kulu valla eelarves olevatest kuludest 224,45 krooni võrra suurem.
- Revisjonikomisjoni 30.08.2005 koostatud järekontrollakti kohaselt vaatas revisjonikomisjon üle päästekomando kasutuses oleva Vormsi valla vara, lasteaia olukorra ning töölepingud. Puudustena toodi välja:
 - tuletõrje autodele on teostamata tehnilised ülevaatused ning päästeteenistusega on sõlmimata vara kasutuslepingud;
 - töölepingud vajavad enamuses uuendamist;
 - lõpetamata kooliaia projekt.

3.2. Audiitori varasemad kontrollimised

Nii 2004. kui ka 2005.a. majandusaasta aruannet auditeerib audiitor Aime Ruuge. 2004.a. majandusaasta aruande auditeerimisel olid Aime Ruuge tähelepanekud järgmised:

Raamatupidamise sise-eeskiri:

- Raamatupidamise sise-eeskiri on vana ega kajasta seadusandluse muudatusi.

Põhivara arvestus:

- põhivarakaartidel puuduvad unikaalsed inventarinumbrid ja parendustest lisandunud summad;
- põhivaraobjektidel puuduvad inventari numbrid;
- osaliselt on läbi viimata jooksev raamatupidamises kajastuvate põhivarade võrdlus volikogus vastu võetud põhivara puudutavate määrustega (nt määrus nr.20);
- põhivaraobjektid osaliselt ümberhindamata õiglasesse väärtusesse;
- probleem põhivara ja bilansiväliselt arvestatavate väikevahendite arvestuses.

4. Auditi eesmärk

4.1. Auditi eesmärk finantsarvestuse kontrollimisel

Finantsarvestuse kontrollimisel on eesmärgiks anda hinnang, kas finantsarvestus tagab Riigikontrolli poolt oluliseks hinnatud tehinguklassides asutuse finantsaruannetes õiged andmed.

Auditi planeerimisel hindas Riigikontroll oluliseks kontrollida järgmisi tehinguklasse⁴:

- Raha ja pangakontod ning finantsinvesteeringud (kirje koguvea piir **3000 krooni**);
- Pikaajaliste finantsinvesteeringute arvestus (kirje koguvea piir **500 krooni**)
- Pikaajaliste nõuete arvestus (kirje koguvea piir **1100 krooni**);
- Immateriaalse ja materiaalse põhivara arvestus (kirje koguvea piir **45 000 krooni**);
- Laenukohustuste arvestus (kirje koguvea piir **6200 krooni**)
- Saadud toetuste arvestus (kirje koguvea piir **24 000 krooni**);

⁴ Koguvea piiriks olulistes tehinguklassides on määratud ligikaudu 1% 2005.a. saldost, kuid mitte suurem kui 45 000 krooni (punktis 2.1 viidatud olulisuse määr).

- Antud toetuste arvestus (kirje koguvea piir 3400 krooni).

4.2. Auditi eesmärk tehingute õiguspärasuse kontrollimisel

Tehingute õiguspärasuse hindamisel on eesmärgiks anda hinnang:

- Kas raamatupidamise sise-eeskiri vastab õigusaktides sätestatud nõuetele;
- Kas pangalaenukannete teostamisel lähtutakse kehtivast korrast;
- Kas olulise maksumusega ostude ja investeringute tegemisel on järgitud riigihangete seaduse nõudeid;
- Kas Vormsi Fondilt laenude ülevõtmine ja edasine soodustuste andmine nimetatud laenude tasumisel oli õiguspärane (kooskõlas valdkonda reguleerivate õigusaktidega);
- Kas valla vara võõrandamisel ja kasutusse andmisel on kinni peetud vallavara valdamise, kasutamise ja käsutamise korrast;
- Kas toetuste maksimisele on tagatud korruptsioonivastastest seadusest ja toetuse maksimisele reguleerivatest õigusaktidest kinni pidamine;
- Kas valla olulisemate projektide teostamisel (sh aruandluse esitamisel) on kinni peetud sõlmitud lepingutest ning kui mitte, siis millised sanktsioonid sellest vallale järgnevad;
- Kas olulist infot avaldatakse vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses ja avaliku teabe seaduses sätestatule.

Auditi teiseks eesmärgiks on KOV sektori valdkonna teadmise tekitamine järgnevateks audititeks.

5. Auditi ulatus ja käsitusviis

Auditi eesmärgiks ei ole kontrollida asutuse kõiki tehinguid. Auditi ulatuse määratlemiseks lähtub Riigikontrolli auditi planeerimisel tehtud riskihinnangust. Kontrollimiseks valitakse üldjuhul järgnevad kõrge riskihinnanguga tehingud:

- asutuse põhitegevusega mitteseotud tehingud;
- olulise maksumusega tehingud;
- nõrga sisekontrolliga valdkonnad;
- tehingud, mille puhul on vastuolu õigusaktidega tõenäolisem.

Tehinguklassid, mis eelselgituse põhjal tunnistati auditeerimiseks ebaolulisteks on toodud **Lisas nr 1**. Oluliseks hinnatud tehinguklasside kohta koostati detailsed kontrolliprogrammid, mis on lisatud auditiplaanile **Lisas nr 2**. Kontrolliaruandes hinnangute andmiseks tutvutakse dokumentidega, viiakse läbi intervjuusid (vallavanema, raamatupidaja, revisjonikomisjoni esimehega jne) ning teostatakse vaatlusi.

Kuna väidetavalt ei ole vallavalitsusel valla oluliste projektide kohta täielikku dokumentatsiooni, kuid see võib vallavanema sõnul olemas olla MTÜ-l Läänerannik, siis vajadusel nõutakse auditi käigus teavet ka MTÜ-lt Läänerannik.

5.1. Auditi ulatus ja käsitusviis finantsarvestuse kontrollimisel

Oluliseks hinnatud tehinguklassides:

- kontrollitakse väljavõtteliselt, kas on olulisi vigu või mitte;
- analüüsitakse sisekontrollisüsteemide piisavust vältimaks vigu ja võimalikke riske;
- kontrollitakse aruannetes esitatud arvnäitajate õigsust.

Vähemoluliste tehinguklasside korral täpsustatakse/kontrollitakse intervjuude ja vaatluse põhjal riskihinnangut.

Olulistele kontrollivaldkondadele hinnangut andes tuginetakse järgmistele kriteeriumidele:

- Varad ja kohustused eksisteerivad antud kuupäeval;
- Varad ja kohustused kuuluvad Vormsi vallale antud kuupäeval;
- Tehingud või sündmused toimusid antud perioodi jooksul;
- Puuduvad kajastamata varad, kohustused, tehingud või sündmused või avalikustamata näitajad;
- Varad ja kohustused on kajastatud õiglases väärtuses;
- Tehingud või sündmused on kajastatud korrektsetes summades ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- Näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- Tehingud või sündmused on kooskõlas olulisemate asjakohaste õigusaktidega (vt õigusakte punkti 5.2 all).

Tehingute testimisel vaadatakse korraga nii raamatupidamislikku kajastamist (õige ja õiglane) kui ka tehingu vastavust asjakohastele õigusaktidele. Raamatupidamisarvestuse korralduse puhul kontrollitakse, kas arvestus vastab raamatupidamise seaduse, riigi raamatupidamise üldeeskirja, Raamatupidamise Toimkonna juhendite - hea raamatupidamistava nõuetele. Testitakse tegeliku sisekontrollisüsteemi ja raamatupidamisarvestuse vastavust kehtestatud reeglitele.

5.2. Auditi ulatus ja käsitusviis tehingute õiguspärasuse kontrollimisel

Tehingute õiguspärasuse kontrolliks oluliste tehinguklasside valimisel lähtus Riigikontroll tehingute riskantsusest (võimalus, et tekib kahju, korruptsioon, saamatajäänud tulu jms).

Olulisemad õigusaktid, millele vastavust kontrolliks valitud tehinguklasside piires hinnatakse, on järgmised:

Tegevuse üldalused ja eelarve:

- Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus;
- Valla- ja linnaeelarve seadus;
- Raamatupidamise seadus ja Raamatupidamise Toimkonna juhendid;
- Riigi raamatupidamise üldeeskiri;
- Vormsi valla põhimäärus;
- Vormsi valla 2004.a. eelarve;
- Vormsi valla 2005.a. eelarve;
- Avaliku teabe seadus.

Varad: Vormsi vallavara valdamise, kasutamise ja käsutamise kord.

Riigihanked: Riigihangete seadus.

Tehingud seotud osapooltega: Korruptsioonivastane seadus.

5.3. Auditi eeldatav järeldus

Auditi eeldatav järeldus on, et Rakke valla finantsarvestuse ja raamatupidamise korraldus ning sisekontrollisüsteem ei taga finantsaruannetes õigete andmete esitamist ning asutuse vahendite sihi- ja õiguspärast kasutamist, samuti majandustehingute seaduslikkust.

6. Auditi korraldamist mõjutavad riskid

Auditi risk	Hinnanguline olulisus (1-4)	Maandamise meede
Dokumentide mitmes kohas paiknemise risk. Raamatupidamisdokumendid paiknevad Haapsalus ning ülejäänud dokumendid Vormsil. Oht, et osad olulised dokumendid jäävad läbi vaatamata.	2	Et vältida mitut Vormsile sõitu töendusmaterjali kogumise ja hindamise protsessi käigus, alustame töendusmaterjali kogumist Haapsalus - saame ülevaate seal paiknevatest dokumentidest. Seejärel viibime kuni kolm päeva Vormsil, et vaadata üle kogu seal paiknev oluline dokumentatsioon ning intervjuuerida vallavanemat, revisjonikomisjoni esimeest jne. Pärast Vormsil viibimist võime vajadusel sõita veelkord Haapsallu, et tutvuda läbi vaatamata raamatupidamisdokumentidega ning intervjuuerida raamatupidajat
Dokumentatsiooni puudumise risk. Vallavanema sõnul ei andnud eelmine vallavalitsus talle üle kogu valla projektidega seotud dokumentatsiooni, mille saamiseks peame tõenäoliselt pöörduma MTÜ Läänerannik poole. MTÜ-s Läänerannik on tegevad eelmine Vormsi vallavanem ning paar volikogu liiget, kes olid enne 2005.a. stügiesel toimunud valimisi koalitsioonis, kuid nüüd on opositsioonis. MTÜ Läänerannik ei pruugi olla koostööaldis.	2	Teavitame MTÜ-d Läänerannik, et vastavalt riigikontrolli seadusele on nad kohustatud meile teavet (sh dokumente) andma. Kui meile täielikku dokumentatsiooni anta, siis anname hinnangu olemasolevate dokumentide alusel märkides ära, et meile ei esitatud kogu projektiga seonduvat dokumentatsiooni.
Meeskonna ebakompetentsuse risk. Oht, et ei avasta olulisi asjaolusid või ei suuda neile anda omapoolset hinnangut.	3	Ütleme välja oma hetkeseisukoha, arvestades teadaolevaid asjaolusid. Kui tekivad põhjendatud kahtlused, konsulteerime väliste osapooltega (nt RM, I AO, MPA).
Auditi ajaplaani ületamise ja meeskonnatöö risk. Auditi läbiviimise ajagraafik on pingeline, mis kombineerituna uue meeskonna (peakontrolör, auditijuh, audiitorid) osalemisega auditi läbiviimises võivad viia viivitusteni.	3	Seda kompenseerib osati mõningane ajalõtk auditi lõpufaasis (auditi saatmine auditeeritavale kuni auditi lõplik vormistamine). Meeskonnas jaotatakse ülesanded võimalikult täpselt ja ratsionaalselt, toimub pidev omavaheline suhtlemine ja leidude läbiarutamine, samuti tööpaberite läbivaatamine, mis peaksid tagama sujuva koostöö.

7. Auditi ajakava

Ajakava (auditi vaheetapid ja tähtajad):

Auditi planeerimine	aprill 2006
Auditi plaani valmimine	4. mai 2006
Auditi kontrolliprotseduuride läbiviimine	aprill-mai 2006
Kontrolliaruande eelnõu	30.mai 2006

8. Vajatavad ressursid

Inimesed (ametikoht, nimed):

	Auditi planeerimine	Auditi läbiviimine	Kokkuvõtted KAEEL/KA	Kokku
Peakontrolör Krista Aas	15	10	15	40
Auditijuht Jane Eespõld	40	30	35	105
Vanemaudiitor Laine Vipper	20	30	22	72
Nooremaudiitor Ines Kilusk	50	30	22	102
Nooremaudiitor Rait Sannik	50	30	22	102
Kokku	175	130	116	421

Kulude eelarve (lähetused):

Transpordikulud	1890 krooni (3 sõitu Haapsalusse ja tagasi ning üks sõit Vormsile ja tagasi (ligikaudu 830 km x 2 krooni), lisaks ülevedu praamiga edasi-tagasi 230 krooni)
Majutuskulud	3840 krooni (4 inimest 2 ööd Vormsil)
Päevaraha	1760 krooni
KOKKU	7490 krooni

Krista Aas /allkirjastatud digitaalselt/
Peakontrolör

Jane Eespõld /allkirjastatud digitaalselt/
Auditijuht

Lisa 1

Summalt olulisuse määra ületavad bilansi ja tulemiaruanne kirjed, millele auditis hinnangut ei anta

Kirje	Põhjendus
Bilanss	
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded	Kirje sisaldab üksikisiku tulumaksu- ja maamaksunõudeid, 2004.a. majandusaasta summad ühtisid RM saldoandmike süsteemi andmetega, nõuete kvartaalsete muutuste analüüsil ei täheldanud ebataavalisusi.
Muud nõuded ja ettemaksed	Peamise osa bilansikirje kogusummast moodustavad nõuded ostjate vastu ning ettemakstud tulevaste perioodide kulud kaupade ja teenuste eest, nimetatud nõuete olemasolu tavapärane.
Võlad hankijatele	Võlad hankijatele toodete ja teenuste eest, milles ei esine ebataavalisi kvartaalseid muutusi, võlgnevusi põhivara eest uurime lähemalt koos põhivaraga.
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	Kirje koosneb peamiselt sotsiaal- ja üksikisiku tulumaksukohustusest, vähesel määral töötuskindlustus-makse, kogumispensioni, erisoodustuse ja ettevõtte tulumaksu kohustusest, samuti tegemist tavapäraste kvartaalsete muutustega.
Muud pikaajalised kohustused	Kirjet vaadatakse ühistegevusprojektide kontrolliprotseduuri raames.
Akumuleeritud ülejääk	Kirje on tekkinud eelmiste perioodide vältel, mistõttu ei saa hinnangut anda 2004. ja 2005.a. auditi käigus.
Tulemiaruanne	
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	Kulude kvartaalsel analüüsil ei täheldanud täiendava kontrolli vajalikkust.
Tulud majandustegevusest	
Tööjõukulud	
Majandamiskulud	
Muud kulud	

Lisa 2

Detailed kontrolliprogrammid

A – Raha ja pangakontod; Lühiajalised finantsinvesteeringud

Nimetus	31.12.2004	31.12.2005	muutus	Lõplik saldo
Raha ja pangakontod	143 374	59 622		
Lühiajalised finantsinvesteeringud	223 945	254 300		
Kokku	367 319	59 622		0
% bilansimahust	5	4		

Eelhinnang komponendi riskidele ja kontrollikeskkonnale

Vormsi vallavalitsusel on arvelduste teostamiseks avatud kolm arveldusarvet Hansapangas ja kolm arveldusarvet SEB Eesti Ühispangas. Hansapangas on avatud ka väärtpaberi konto, kus hoitakse valla omanduses olevaid väärtpabereid (AS Haapsalu Veevärk, Hansapanga Rahaturufondi osakud).

Lühiajaliste finantsinvesteeringutena ongi kajastatud Hansapanga Rahaturufondi osakud, valla 2004. a. majandusaasta aruandes on need näidatud kirje *Raha ja pangakontod* all.
Raha ja pangakontode kontrolli olulisust rõhutab väikestele KOV-dele sageli omane kontrolli nõrk tase pangaülekannete ja kassatehingute teostamise üle.

Detailne kontrolliprogramm

Väited	Tüüpilised ja võimalikud vead ehk riskid	Kontrolliprotseduurid, testid	Kes tegi	Tööpaber
<i>Raha ja pangakontod</i>				
Olemasolu	Aruandes on kajastatud varad, mida ei eksisteeri või ei kuulu asutusele	A1 Võrrelda saldoandmikki/bilansisaldot pangakinnituskirjadega, anda hinnang kassainventuuride usaldusväärsusele (vt Üldeeskirjast inventuuride läbiviimise korda)		
	Kassas on raha puudu	A2 Lasta läbi viia kassa inventuur, ise osaleda vaatlejana (suure jäägi korral kontrollimise hetkel).		
Täielikkus	Aruandes/arvestuses ei kajastu kõik pangakontod	A3 Kajastatud pangakontode võrdlus panga kinnituskirjadega		
	Pangaväljavõtte saldo vastab küll aruandes kajastatule, kuid väljavõtte ise ei ole täielik (st mõned päevad näiteks võivad olla puudu) – tahtliku vea oht	A4 Kõrvutada erinevate väljavõtete (päeva, nädala, kuu vms) alg- ja lõppsaldosid, lasta tellida pangast valikuline väljavõtte, jälgida kas kassaorderite numbrid jooksevad järjest		
Väärtus	Kassas või pangaarvel olevad jäägid välisvaluutas on ümber hindamata või ümber hinnatud vale Eesti Panga kursi järgi	A5 Hinnata valuutajäägid ümber arvestusperioodi lõpu seisuga ja võrrelda tulemusi aruandes näidatuga		

	Aruandes kajastatud summad ei lange kokku analüütiliste registrite ja algdokumentidega	A6 Teostada saldovõrdlus		
Õigused ja kohustused	Kassas on näidatud raha, mis ei kuulu asutusele (näit hoiule antud)	A7 Veenduda inventuuri usaldusväärsuses ja selgitada inventuurivahede käsitlemine.		
	Aruandes on näidatud pangakonto, mis ei kuulu auditeeritavale, vaid näiteks allasutusele	A8 Vaadata kelle nimi on panga väljavõttel		
	Mõnel pangaarvel olev raha ei kuulu asutusele, vaid on näiteks deposiidis kuni mingi kohtulahendi saabumiseni	A9 Siin on pangasaldo küll õige, kuid vaadata tuleb, kas see summa on ka kohustustes		
Kajastamise õigsus	Aasta lõpu tehingud krediitkaardiga ei ole maha läinud asutuse arveldusarvelt	A10 Pangasaldo on siinkohal küll õige, kuid vaadata tuleb järgmise aasta krediitkaardi väljavõtte kuupäevi ja leida, kas sealsed summad on õieti näidatud muudel kontodel (kuludes, nõuetes, kohustustes)		
Seaduslikkus	Raamatupidamise sise-eeskiri ei ole kooskõlas kõrgemalseisvate õigusaktidega	A11 Kontrollida raamatupidamise sise-eeskirjade vastavust kõrgemalseisvatele õigusaktidele (raamatupidamise seadus, RTJ jne)		
	Osa algdokumente võivad olla puudu – siin on tahtliku vea oht, eriti jälgida seda krediitkaartide puhul	A12 Viia läbi pisteline kontroll kõrvutades algdokumendid kassaraamatu ja pangaväljavõtte kirjetega		
	Suured sularahakäibed või kassajäägid	A13 Selgitada välja suurte jääkide ja käivete põhjused		
	Asutusel on kasutusel eelarvevälised pangakontod	A14 Selgitada, milleks kontosid kasutatakse.		
		A15 Võrrelda pangakäibeid raamatupidamiseks kajastatuga, kontrollida algdokumente ja anda hinnang kajastamise õigsusele.		
	Kassadokumendid ei ole korrektsed. Tehinguid teevad selleks mittevõlgitatud isikud.	A16 Anna hinnang dokumentide korrektsusele - allkirjad, numeratsioon, algdokumendid jne		
	Tavatud tehingud	A17 Pangaväljavõtetest (va Riigikassa) selekteerida ebaharilikud tehingud (laenu, ettemaksed, suured summad vms) ning küsida nende kohta algdokumendid.		
		A18 Selgitada tavatute tehingute vajalikkus ja otstarbekus. Kas on seaduslik?		

	Kassaoperatsioone ning pangaülekandeid ei teostata vastavalt raamatupidamise sise-eeskirjale	A19 Selgitada, kas järgitakse raamatupidamise sise-eeskirjas kassaoperatsioonideks, sularaha hoiustamiseks ning pangaülekannete teostamiseks kehtestatud sätteid, kaardistada nimetatud tehingute tegemine.		
Lühiajalised finantsinvesteeringud				
Olemasolu	Asutusel on finantsinvesteeringuid, mida ei ole aruandes kajastatud või aruandes on kajastatud finantsinvesteeringud, mida asutusel ei ole.	A20 Võrrelda aruandes kajastatud summat pangakinnitustega A21 Veenduda, et pangaväljavõte on asutuse oma ning väärtpaberid on väärtpaberite keskodepositooriumis registreeritud		
Väärtus	Finantsinvesteeringud ei ole kajastatud korrektsel meetodil.	A22 Kontrollida finantsinstrumentide arvestusmeetodit raamatupidamise võttes aluseks RTJ 3.		
	Finantsinvesteeringud ei ole kajastatud korrektses summas.	A23 Selgitada, kas investeeringud on kajastatud korrektses summas võttes aluseks aruande koostamisel teada olnud infot (nt investeeringu väärtuse langus)		
	Teenitud dividendid on kajastamata või on kajastamisel eksitud	A24 Kontrollida dividendide laekumist 2005 aastal (2004. majandusaastal teenitud kasumilt). Kas ja kuidas asutus nende summade laekumist kontrollib?		
	Tulud ja väljaminekud on kajastamata või on kajastamisel eksitud	A25 Kas intressid ja kasum/kahjum müügist on kajastatud õigesti?		
Esitusviis ja avalikustamine	Finantsinvesteeringud ei ole korrektselt klassifitseeritud lühi- ja pikaajaliseks	A26 Kontrollida klassifitseerimise õigsust.		
	Finantsinvesteeringud ei ole kajastatud õigetel kontodel	A27 Kontrollida klassifitseerimise õigsust		
Seaduslikkus	Finantsinvesteeringute tegemiseks puudub volikogu otsus.	A28 Kontrollida investeeringute tegemise seaduslikkust (volikogu vastav õigusakt vms)		

Hinnang komponendile:

Tähelepanekute hulk:	Mitu tähelepanekut komponendi kohta tehti (mitu AK4 koostati) ning viited AK4-dele
Tähelepanekute iseloom:	Hinnang leitud vigade olulisusele. Näiteks kirjutada: üksikud ja mitteolulised vead, üks oluline viga, mitu suurt eksimust, palju väikseid vigu vms.

Komponendi täitja _____
(Nimi) (Kuupäev) (Allkiri) .

Kinnitan:

Auditijuht _____
(Nimi) (Kuupäev) (Allkiri) .